

POLISH-UKRAINIAN FOUNDATION «**THE INSTITUTE OF INTERNATIONAL ACADEMIC AND SCIENTIFIC COOPERATION**»

THEOLOGICAL ACADEMY OF THE UNIVERSITY OF CARDINAL STEFAN WYSHINSKY IN WARSAW

FUNDACJA ADD

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ: ВИКЛИКИ СУЧАСНОСТІ

Збірник наукових есе учасників наукового стажування

**Варшава, Республіка Польща
2019**

Академічна доброчесність: виклики сучасності : збірник наукових есе учасників дистанційного етапу наукового стажування для освітян (Республіка Польща, Варшава, 04.11 – 15.11.2019) / Польсько-українська фундація «Інститут Міжнародної Академічної та Наукової Співпраці», Духовна Академія Університету Кардинала Стефана Вишинського, Фундація ADD. — Варшава, 2019. — 157 с.

Головний редактор:
ГЛАВЧЕВА Ю. М., НТУ «ХП», Україна

Редакційна колегія:

ЦМОЦЬ І. Г., Доктор технічних наук, професор, Національний університет «Львівська політехніка», Україна

ПРЯДКО В. В., Академік АЕНУ, доктор економічних наук, професор, Університет Короля Данила, Україна

GAVRYLIUK I., Doktor nauk humanistycznych w zakresie historii, Варшавський університет, Польща

РУДАК Т. В., Доктор права Віденського Університету, Австрія

ГРЕБЕНЮК Н. В., Кандидат економічних наук, Університет Короля Данила, Україна

У збірнику викладено матеріали наукових есе учасників стажування, організованого Польсько-українською Фундацією — Інститут Міжнародної Академічної та Наукової Співпраці спільно з Духовною Академією Університету Кардинала Стефана Вишинського у Варшаві та польською Фундацією ADD.

Метою стажування є ознайомлення із європейськими підходами щодо питання наукового плагіату і популяризація академічної доброчесності, а також підвищення кваліфікації освітян та поглиблення співпраці в академічній та науковій галузі між Україною та Польщею.

У збірнику розглядаються основні проблеми академічної доброчесності в навчальних та наукових роботах, що пов'язано з інтенсивною комп'ютеризацією та інформатизацією всіх аспектів людського життя.

Лясковська С. Є.	
ПРОБЛЕМА АКАДЕМІЧНОГО ПЛАГІАТУ ПІД ЧАС ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ ТЕХНІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ	81
Костенко Д. В., Малєєв Д. В.	
ДОСЛІДЖЕННЯ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКУ МІЖ ПАРАМЕТРАМИ МОРАЛЬНО- ПРАВОВОЇ НАДІЙНОСТІ І ТОЛЕРАНТНІСТЮ ДО АКАДЕМІЧНОЇ НЕДОБРОЧЕСНОСТІ ПЕДАГОГІВ	83
Мішеніна Т. М.	
АВТОРСЬКА ОРИГІНАЛЬНІСТЬ ПРОДУКОВАНОГО АКАДЕМІЧНОГО ТЕКСТУ В ІНФОРМАЦІЙНОМУ ПРОСТОРІ.....	87
Назаренко Н. А.	
АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ: ПРИНЦИПИ НАУКОВОЇ СУМЛІННОСТІ	91
Никитченко О. Е.	
АКАДЕМІЧНА СВОБОДА ТА ПРОБЛЕМИ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ.....	95
Павлюк О. М.	
АСПЕКТИ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ В УКРАЇНСЬКИХ ЗВО ПОВ'ЯЗАНИХ З ІНФОРМАЦІЙНИМИ ТЕХНОЛОГІЯМИ.....	101
Палвашова Г. І.	
АТМОСФЕРА АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ В СУЧАСНОМУ ОСВІТНЬО-НАУКОВОМУ СЕРЕДОВИЩІ.....	105
Піпяк М. І.	
ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ В УКРАЇНІ.....	109
Прокопчук І. Ю.	
АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ, СУТНІСТЬ ПЛАГІАТУ ТА БОРОТЬБА З НИМ В НЛТУ УКРАЇНИ	113
Ребуха Л. З.	
АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ ЯК ВАЖЛИВА УМОВА РОЗВИТКУ ОСВІТИ І НАУКИ В УКРАЇНІ	117

4. Кримінальний кодекс України //Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 25-26, – ст.131.

5. Основи формування культури академічної доброчесності в бібліотеці : інформаційний огляд / автори-укладачі: Якуніна Н. В., Чинюк А. А., Руденко Я. В. ; редколегія: В. С. Пашкова, О. В. Воскобойнікова-Гузєва, Я. Є. Сошинська, О. О. Сербін; Наукова бібліотека ім. М. Максимовича Київського національного університету імені Тараса Шевченка ; Українська бібліотечна асоціація. – Київ : УБА, 2016. – Електрон. вид. – 1 електрон. опт. диск (CD-ROM). – 41 с. – ISBN 978-966-97569-3-0.

6. Академічна чесність як основа сталого розвитку університету / Міжнарод. благод. Фонд «Міжнарод. фонд. дослідж. освіт. Політики»; за заг. ред. Т.В.Фінікова, А.Є.Артюхова – К.; Таксон, 2016. – 234 с.

*Палвашова Г. І.,
канд. тех. наук, доцент кафедри біоінженерії і води,
доцент кафедри готельно-ресторанного бізнесу
Одеська національна академія харчових технологій*

АТМОСФЕРА АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ В СУЧАСНОМУ ОСВІТНЬО-НАУКОВОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Розвиток сучасних технологій в освіті вимагає створення атмосфери академічної доброчесності в кожному закладі вищої освіти, в кожному науково-педагогічному колективі. Що таке академічна доброчесність і які принципи закладені в її основу?

Термін «академічна доброчесність» вперше в Україні запроваджено в Законі України «Про освіту» [1]. Відповідно ст. 42 п. 1 Закону «Про освіту», **академічна доброчесність** – це сукупність етичних принципів та визначених законом правил,

якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень».

Вперше на законодавчому рівні визначаються конкретні обов'язки учасників освітнього процесу, принципи її дотримання, види можливих порушень та відповідальність педагогічних, науково-педагогічних та наукових працівників закладів освіти, а також здобувачів освіти.

Дотримання працівниками принципів академічної доброчесності передбачає [1, п.2]:

- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про методики і результати досліджень, джерела використаної інформації та власну педагогічну (науково-педагогічну, творчу) діяльність;
- контроль за дотриманням академічної доброчесності здобувачами освіти;
- об'єктивне оцінювання результатів навчання.

Для здобувачів освіти [1, п.3]:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

З метою створення атмосфери академічної доброчесності в Одеській національній академії харчових технологій (ОНАХТ) викладачі прагнуть впровадити відповідні методики, технології, критерії щодо об'єктивного і справедливого оцінювання результатів роботи студентів, таких як оцінка вхідного контролю, модульного контролю, дистанційного модулю через систему Moodle, а саме започатковано запровадження деякими викладачами системи комп'ютерного тестування з автоматичною оцінкою робіт.

В академії також затверджено Корпоративний Кодекс ОНАХТ, який зобов'язує викладачів бути чесними, справедливими, створювати позитивний імідж, що теж сприяє створенню атмосфери академічної доброчесності.

Як відомо, одним із розповсюджених проявів академічної не доброчесності є плагіат.

У 2018 році в МОН України був підписаний Меморандум про співпрацю і надано ЗВО України доступ до антиплагіатної системи Strikeplagiarism.com на пільговій основі. Дана програма діє і в ОНАХТ. Для запобігання проявів плагіату в академії проводиться перевірка дисертаційних робіт на відсутність (наявність плагіату) впродовж останніх трьох років в системі Strikeplagiarism.com та інших. Крім цього, питання про академічну доброчесність в ОНАХТ було розглянуто на засіданні Вченої ради академії у жовтні 2019 року та на засіданнях кафедр і вчених рад факультетів.

Академія є активним учасником заходів організованих компанією Plagiat.pl, а саме у Круглому столі «Запобігання Плагіату у академічному середовищі вищої освіти» в ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»; у Круглому столі «Презентації та тренінги можливостей системи Strikeplagiarism.com» у Львівському державному університеті внутрішніх справ; у Круглому Столі «Доброчесність в сучасному академічному середовищі: правові та технологічні аспекти» в ДВНЗ «Київський національний економічний університет

ім. Вадима Гетьмана»; у Work Shop «Способи запобігання академічному плагіату» у м. Одеса.

Одним із принципів створення атмосфери академічної доброчесності є прозоре управління, яке базується на сучасних технологічних рішеннях [2]. Так, в академії розпочата робота по впровадженню системи е-документообігу та інформаційного забезпечення, що надасть можливість відмовитись від кругообігу паперових документів та оптимізувати роботу всіх структурних підрозділів ОНАХТ.

Робота по створенню атмосфери академічної доброчесності потребує не аби яких зусиль, оскільки є дуже багато чинників протидії і виникненні академічної недоброчесності – це хабарництво в академічному середовищі, академічний плагіат, само плагіат, фальсифікація та фабрикація даних [1, п.3], академічний саботаж, плагіат, академічне шахрайство тощо .

Отже, академічна доброчесність це складна категорія, яка базується на етичних нормах і правилах в освітньому середовищі [2]. Необхідно чітко окреслити всім учасниками освітнього процесу, насамперед науково-педагогічними працівникам сутність академічної доброчесності, вимог законодавства і внутрішніх нормативних документів з цих питань, основних видів порушень, що можуть призводити до порушень.

Для цього варто провести відповідні заходи, з метою підвищення обізнаності викладачів в питаннях академічної доброчесності, наприклад такі як:

- курси підвищення кваліфікації викладачів з питань академічної доброчесності;
- лекції, тренінги, семінари із запрошенням фахівців для обміну досвідом та ін.

ВИСНОВКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ

1. Виявляти конкретні причини, що породжують умови для процвітання академічної нечесності в академічному середовищі.

2. Доводити до відома науково-педагогічних працівників інформацію про прояви академічної недоброчесності як викладачів, так і студентів.

3. Запроваджувати комп'ютерне тестування здобувачів освіти з автоматичним оцінюванням роботи або створення центрів незалежного оцінювання.

4. Активізувати роботу із створення внутрішнього академічного репозитарію всіх видів індивідуальних робіт викладачів та студентів (монографій, підручників, статей, курсових робіт, курсових та дипломних проєктів, кваліфікаційних магістерських робіт тощо), що буде ефективним інструментом в запобіганні плагіату.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VII «Про освіту». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.

2. Федорченко Ю. Академічна недоброчесність у вищій школі як системна проблема. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://education-ua.org/ua/articles/1105-akademichna-nedobrochesnist-u-vishchij-shkoli-yak-sistemna-problema>.

*Пупяк М. І.,
канд. юрид. наук, доцент кафедри права
Вінницький торговельно-економічний інститут
Київського національного торговельно-економічного університету*

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ В УКРАЇНІ

Сьогодні Україна перебуває у процесі інтеграції у правовий простір Європейського Союзу. Правове регулювання освіти є однією з ключових галузей яку наша країна зобов'язалась привести до відповідних стандартів. Академічна